ρυδιά, ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὰ χασάπικα, καὶ κάθε μέρα ἄνοιγε πόλεμο μὲ τὰ παιδιὰ ποὺ ἔκλεβαν τὰ καρύδια.

Ἔπειτα θυμήθηκαν καὶ ἄλλους πεθαμένους. Εἶπαν γιὰ τὸν ἕναν, γιὰ τὸν ἄλλο, γιὰ τὴ Νταφολένη, τὴ συχωρεμένη τὴ Μήτσενα, τὴν ἄξια ἐκείνη γυναίκα, ποὺ ἦταν ἕνα κομμάτι μάλαμα, εἶπαν γιὰ κάποιο ξωτικό, ποὺ βγαίνει κάθε βράδυ στὸ «γούπατο» τῆς Βαρναβάχης καὶ τόσα ἄλλα, τόσα ἄλλα καὶ ἐνδιαφέροντα, ὥς ποὺ ἄρχισαν νὰ λαλᾶνε τὰ κοκκόρια...

***

Ἔπειτα λίγο-λίγο ἄρχισε νὰ φέγγῃ. Ὁ οὐρανὸς γαλάκτωσε, τὰ κάρρα ἀκούστηκαν νὰ περνᾶνε στοὺς δρόμους μακρυά, ἡ ἐργατιὰ νὰ διαβαίνῃ γιὰ τ' ἀμπέλια, τὰ πουλιὰ νὰ πουρπουλίζουν στὰ κλαδιὰ καὶ τὰ μικρομάγαζα ν' ἀνοίγουν ἕνα-ἕνα.

Στὸ δρόμο ἄρχισαν ν' ἀκούγονται βιαστικὰ περάσματα.

Τὸ φανάρι ποὺ ἔκαιγε κάτω στὸ λιμάνι εἶχε σβύσει.

Ἡ μέρα ἐχόταν σιγαλά, σὰν κοπέλλα, ποὺ ἀνεβαίνει κουρασμένη, γεμάτη κοκκινίσματα.

Σὲ λίγο ἦρθαν κ' ἄλλες γυναικοῦλες «πῶς νὰ ἐρχόντουσαν ἀπὸ τὸ βράδυ, ποὺ εἶχανε μικρὰ παιδιά ;», ἐχαιρέτησαν καὶ ἔκατσαν κ' αὐτὲς κοντὰ στὸν Μαυρο-Μῆτρο !

Ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ βγαίνῃ. Ἔπειτα τὰ παιδιὰ τῆς ἐκκλησίας ἔφεραν τὴν κάσα τῶν φτωχῶν γιὰ νὰ τὸν βάλουν μέσα, τὴν παλιὰ σιντρόφισσα τοῦ Μήτρου στὸ ἐκκλησάκι τοῦ νεκροταφείου.

Σὲ λίγη ὥρα ἡ κηδεία βγῆκε στὸ δρόμο.

Πήγαινε μπροστὰ ὁ κοκκαλιάρης ὁ παπᾶς καὶ ἀκολουθοῦσαν πίσω τὰ «μανουάλια» καὶ ἐρχόντουσαν ξοπίσω ἡ γυναῖκες μὲ τὶς μαῦρες, τὶς καλές των φορεσιές, ὅπου γυάλιζαν στὸν ἥλιο.

Ἔφτασαν στὸ νεκροταφεῖο. Ὁ τάφος, μαῦρος καὶ βαθύς, σὰν στόμα πεινασμένο, μὲ χαλασμένα δόντια, περίμενε ἥσυχα τὸ νεκρό. Γύρω-γύρω ἦταν κάπου-κάπου σπαρμένη λίγη πρασινάδα, κανένα ἀγριολούλουδο, ποὺ ἄνοιγε στὸν ἥλιο τὰ μάτια του.

—Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν !... μουρμούρισε ὁ παπᾶς.

Οἱ φ'λοι του ἔσκυψαν καὶ φίλησαν τὸ Μῆτρο, τοῦ πέταξαν κ' ἀπὸ μιὰ χουφτίτσα χῶμα ἀπάνω του, γιὰ νὰ μὴ τὸν βλέπουνε στὸν ὕπνο τους.

Κι' ὁ Μῆτρος τὰ δεχότανε ὅλα ἀτάραχος κ' ἀδιάφορος, καὶ τὰ φιλιὰ καὶ τὶς χουφτιὲς τὸ χῶμα...

***

Τὸ μεσημέρι ἐπάνω στὸν λιγδωμένο πάγκο, στοῦ Νάκου τὴ ταβέρνα, οἱ παληοὶ -οἱ φίλοι τοῦ μακαρίτη ἦσαν στὴ θέσι τους καὶ κουτσόπιναν, κάτω ἀπὸ μιᾶς λειονιᾶς τὸν ἴσκιο.

Τὰ μάτια τους ἦσαν ἀκόμα θολωμένα—θέλεις ἀπὸ τὴ λύπη, θέλεις ἀπὸ τὸ κρασί—καὶ ἡ ὀκᾶ ἐρχόταν γύρω-γύρω μὲ κοκκινέλι ποὺ σπινθήριζε.

—Θεὸς σχωρέ στον ! εἶπε ὁ Κοψᾶς.

—Ἄχ ! νὰ μὴν εἶνε καὶ αὐτὸς μαζύ μας !

—Ὁ Παντοδύναμος ν' ἀνατάψῃ τὴν ψυχοῦλα του !...

—Οὔτε σὲ ζωντανούς, οὔτε σὲ πεθαμένους ἔκαμε κακὸ ποτέ !

Καὶ ὅλο καὶ ἔφταναν ἡ ὀκάδες, μαῦρες ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, σὰν ντυμένες πένθιμα, γιὰ νὰ τοὺς παρηγορήσουν.

—Καλὸς ἄνθρωπος ὁ κακομοίρης !

—Ἅγιος !

—Ἄϊντε, ἂς πιοῦμε στὴν ὑγειά του !... ...

—Στὴν ὑγειά του !... ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ

ΟΙ ΠΟΝΤΙΚΟΙ... ΠΟΥ ΚΕΛΑΔΟΥΝ!...

Ὁ Γάλλος ζωολόγος Μπριὰρ διηγεῖται ὅτι ἄκουσε κάποτε ποντικοὺς νά.... κελαδοῦν ! Τὰ τραγούδια αὐτὰ ἄρχιζαν συνήθως τὸ ἀπόγευμα κατὰ τὴ δύσι τοῦ ἡλίου, καθὼς ἀνεκάλυψαν δὲ προήχοντο ἀπὸ ἕνα παλιὸ ντουλάπι, μέσα στὸ ὁποῖο ὑπῆρχαν ὁλόκληρα τάγματα ποντικῶν. Ὁ Γάλλος ἐπιστήμων κατώρθωσε ν' ἀνοίξῃ ἀθόρυβα τὸ ντουλάπι αὐτὸ καὶ πρόφτασε νὰ ἰδῇ τὶς κινήσεις τοῦ λαμοῦ ἑνὸς ποντικοῦ, ὁ ὁποῖος κελαδοῦσε, ἔχοντας τὴ μουσούδα σηκωμένη πρὸς τὰ ἄνω. Τὸ κελάδημά του, τὸ ὁποῖον ἔμοιαζε πολὺ μὲ τοῦ τρυποφράχτη, ἀκουγόταν καὶ τὶς ἀκόλουθες νύχτες πάντα στὸν ἴδιο μουσικὸ τόνο.

Κάποιος περιηγητὴς διηγεῖται ἐπίσης ὅτι ἄκουσε μιὰ φορὰ ἕναν ποντικὸ νὰ κελαδῇ, σὲ κάποιο μικρὸ χωριὸ τῶν Ἀρδεσίων ὀρέων. Ὁ ποντικὸς αὐτὸς ἦταν κλεισμένος σ' ἕνα μεγάλο κλουβὶ καὶ ἔψαλλε στὶς ἡψηλότερες νότες τῆς μουσικῆς κλίμακος.

Ἕνας καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς, τέλος, εἶχε κλείσει κάποτε σ' ἕνα εἶδος κλουβιοῦ ἕναν χαριτωμένο ποντικό, ὁ ὁποῖος μετὰ τρεῖς ἡμέρες ἄρχισε νὰ λαλῇ ὡραιότατα. Ἐμμετ-

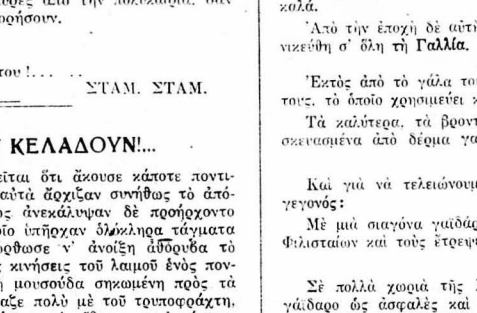

το ἐπιτυχέστατα τὴ φωνὴ τοῦ ἀηδονιοῦ, τοῦ κοριδαλοῦ καὶ τοῦ καναριοῦ. Ὁ ποντικὸς αὐτὸς ἐκελαδοῦσε μόνο ὅταν κατείχετο ἀπὸ μιὰ οἱαδήποτε συγκίνησι, ὅπως λ. χ. ὅταν τοῦ ἔδιναν τροφή, ὅταν τοῦ ἔδειχναν καμμιὰ γάτα κλπ.

ΣΤΑ ΠΕΤΑΧΤΑ

Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Ἡ ζωή του μεταξὺ τῶν πολιτισμένων καὶ τῶν ἀγρίων λαῶν. Τὰ γαϊδουράκια τοῦ Κπῖρου. Οἱ ἥρωες ποὺ... γαϊδουροποιοῦνται !... Ὁ βασιλεὺς Φραγκίσκος καὶ τὸ γαϊδουρόγαλο. Τὸ δέρμα τῶν γαϊδάρων. Εἰς τί χρησιμεύει. Ὁ Σαμψὼν καὶ ἡ γαϊδαροσαγόνα. Γαϊδαροι... ρολόγια !...

Τὸ διστυχέστερο ἀτ' ὅλα τὰ ζῶα εἶνε ἀναμφισβητητως ὁ κὺρ Μέντιος, ὁ γαϊδαρος. Δουλειὰ καὶ ξύλο, νὰ τὸ ριζικό του ! Οἱ χωρικοὶ πρὸ παντὸς νομίζουν ὅτι τὰ γαϊδούρια ἐπλάσθηκαν ἀπο τον Θεὸ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δουλεύουν καὶ νὰ ξυλοκοποῦνται !...

Ἂν ὅμως οἱ πολιτισμένοι λαοὶ περιφρονοῦν τὸν γαϊδαρο, δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιο καὶ μὲ τοὺς ἡμιπολιτισμένους καὶ τοὺς ἀπολιτίστους. Οἱ Ἄραβες π. χ. συμπαθοῦν τὸ γαϊδοῦρι καὶ τὸ χρησιμοποιοῦν πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὸ ἄλογο. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἔγινε μιὰ σχετικὴ στατιστικὴ στὸ Κάιρο καὶ ἀπεδείχθη ὅτι ἡ πόλις αὐτὴ καὶ τὰ περίχωρά της ἔτρεφαν 40,000 γαϊδουράκια, καλοθρεμμένα καὶ ὡμορφοστολισμένα, ποὺ ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς μεταφορικὸ μέσον τῶν Εὐρωπαίων ταξειδιωτῶν, ἀντὶ ἁμαξῶν καὶ αὐτοκινήτων !

Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς νήσου Μαδουρέας πιστεύουν ὅτι οἱ ἥρωες ποὺ σκοτώνονται ὑπερασπίζοντες τὴν πατρίδα, μετεμψυχώνονται σὲ.... γαϊδάρους !

Φαντάζεσθε λοιπὸν τί σεβασμὸ θὰ τρέφουν οἱ ἰθαγενεῖς τῆς νήσου αὐτῆς στὰ ὑπομονετικὰ αὐτὰ τετράποδα.

***

Ἀλλὰ καὶ τὸ γάλα τους ἀκόμα μᾶς δίνουν τὰ συμπαθῆ αὐτὰ τετράποδα σὲ ὡρισμένες περιστάσεις.

Τὸ γαϊδουρινὸ γάλα, ὡς τροφὴ θρεπτική, ἦταν γνωστὴ στὴν Εὐρώπη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Α' τῆς Γαλλίας.

Ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἔπασχε κάποτε ἀπὸ μεγάλη ἀναιμία. Οἱ γιατροὶ τοῦ Κράτους ἔκαμναν συμβούλια ἐπὶ συμβουλίων, κανέναζ τους ὅμως δὲν μποροῦσε νὰ τὸν γιατρέψῃ. Κάποιος, τότε, ἀνέφερε στὸν βασιλέα ὅτι ζοῦσε στὴν Κωνσταντινούπολι κάποιος Ἑβραῖος, ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο ὡς θαυματουργὸς γιατρός.

Ὁ Φραγκίσκος Α', μόλις τὸ ἄκουσε αὐτό, ἐμήνυσε στὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτή του νὰ στείλῃ ἀμέσως στὸ Παρίσι τὸν περίφημο αὐτὸ γιατρό.

Ὁ Ἑβραῖος ἔφυγε πράγματι γιὰ τὸ Παρίσι κ' ὅταν ἔφτασε ἐκεῖ καὶ ἐξήτασε τὸν ἄρρωστο μονάρχη., ὡς μοναδικὸ γιὰ τὴν ἀρρωστεια του γιατρικὸ τοῦ ὑπέδειξε τό.... γαϊδουρόγαλο !...

Οἱ Γάλλοι γιατροὶ παραξενεύτηκαν, μὰ ὁ βασιλεὺς ἄκουσε τὴ συμβουλὴ τοῦ Ἑβραίου καὶ ἄρχισε νὰ πίνῃ ἀπὸ τὸ γάλα αὐτό. Σὲ λίγον καιρὸ τὸ γαϊδουρόγαλο ἐθαματούργησε κ' ὁ Φραγκίσκος ἔγινε καλά.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ δὲ αὐτὴ ἡ χρῆσις τοῦ γαιδουρινοῦ γάλακτος ἐγενικεύθη σ' ὅλη τὴ Γαλλία.

***

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γάλα τους τὰ γαϊδούρια μᾶς δίνουν καὶ τὸ δέρμα τους, τὸ ὁποῖο χρησιμεύει κυρίως γιὰ τύμπανα.

Τὰ καλύτερα, τὰ βροντωδέστερα γύφτικα «νταούλια» εἶνε κατασκευασμένα ἀπὸ δέρμα γαϊδάρου.

***

Καὶ γιὰ νὰ τελειώνουμε, ἀναφέρουμε καὶ τὸ ἀκόλουθο ἱστορικὸ γεγονός:

Μὲ μιὰ σιαγόνα γαϊδάρου, ὁ Σαμψὼν ἐπετέθη κάποτε κατὰ τῶν Φιλισταίων καὶ τοὺς ἔτρεψε εἰς φυγήν, φονεύσας πολλοὺς ἐξ αὐτῶν !

***

Σὲ πολλὰ χωριὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος οἱ χωριάτες ἔχουν τὸ γαϊδαρο ὡς ἀσφαλὲς καὶ ἀκριβέστατο... ρολόγι !...

Ξέρουν δηλαδὴ ποιὲς ὧρες ὀγκανίζει καὶ καταλαβαίνουν ἔτσι, κυττάζοντας καὶ τὸν ἥλιο, ἂν ἔφτασε ἢ πέρασε τὸ μεσημέρι !...

***

Ὅπως ἔχουμε γράψει καὶ ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει, κατὰ τὸν μεσαίωνα γινόταν κάθε χρόνο, στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, ἡ περίφημη «Γιορτὴ τοῦ Γαϊδάρου». Τὴν ἡμέρα αὐτὴ στόλιζαν, ὅσο μποροῦσαν πιὸ παρδαλά, ἕνα γάϊδαρο καὶ, ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει, ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως τὸν ὁδηγοῦσαν στὴν ἐκκλησία, ὅπου ψελνόντουσαν διάφορα τροπάρια, παραλλαγμένα γιὰ τὴν περίστασι. Ἡ γιορτὴ αὐτὴ γινόταν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ πόλλου ὄνου εἰσόδου τοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα.